

۱- شباهت‌ها و تفاوت‌های سپاهیان اشکانی و ساسانی را از متن درس استخراج و فهرست کنید.

« پاسخ »

اشکانیان به نیروی سواره‌نظام اهمیت فراوان می‌دادند و در سپاه اشکانی، نیروی پیاده‌نظام نقش چندانی نداشت. اساس تشکیلات نظامی اشکانیان سواره‌نظام چابکی بود که در هنگام سواری تیراندازی می‌کرد و باعث از هم پاشیدن لشکر دشمن می‌شد. مهم‌ترین جنگ‌افزارهای این سپاه تیر و کمان و نیزه بود. پیشینه‌ی صحراگردی‌شان بود که به آنان این توان را داده بود. اشکانیان به تدریج، سواره‌نظام سنگین اسلحه نیز تشکیل دادند که مجهز به زره و کلاه‌خود بود. استفاده از صدای طبل نیز در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر ایجاد می‌کرد و نظم آن‌ها را به هم می‌ریخت. سورنا سردار معروف اشکانی با همین روش هراس بزرگی در سپاه کراسوس رومی ایجاد کرد و در نبرد حران پیروز شد. سپاه دائمی و مجهزی به وجود آمد اصلی‌ترین بخش این سپاه را سواره‌نظام سنگین اسلحه‌ی زره‌پوش تشکیل می‌داد که به آن آسواران گفته می‌شد. سرتا پای آسواران با زره‌های فلزی پوشیده شده بود و حتی اسب‌هایشان نیز پوشش زرهی داشتند. سواره‌نظام سبک اسلحه که افراد آن مجهز به کمان بودند، تشکیل می‌داد. اعضای سواره‌نظام از میان جوانان طبقه اشراف و نجبا برگزیده می‌شدند. پیاده‌نظام ساسانی عمدتاً شامل روستاییانی بود که اسلحه و تجهیزات مناسبی نداشتند و به لحاظ نظامی، چندان اهمیتی به آنان داده نمی‌شد. از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان، استفاده از فیل در جنگ‌ها بود. نیروی دریایی ساسانیان از ابتدای تأسیس این سلسله به وجود آمد. از نیروی دریایی برای برقراری امنیت و تحکیم سلطه‌ی خود بر خلیج فارس و دریای عمان و سواحل جنوبی آن استفاده کردند. در دوران ساسانی، مدارس به نام ارتشتارستان وجود داشت که افراد ارتش در آنجا آموزش می‌دیدند. کتابخانه‌هایی با موضوع‌های تخصصی درباره‌ی آموزش‌های نظامی از قبیل تشکیلات قشون، فنون جنگ، تیراندازی با کمان، تغذیه سپاهیان و مراقبت از اسبان وجود داشته که مریبان از آن‌ها در آموزش سربازان استفاده می‌کرده‌اند.

۲- وضعیت قضاوت و دادرسی را در زمان هخامنشیان، در چهار سطر، خلاصه کنید.

« پاسخ »

قضاوت به دو شکل غیررسمی و رسمی انجام می‌گرفت. شکل غیررسمی قضاوت را اغلب ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل به عهده داشتند. قضاوت رسمی، بیش‌تر بر عهده روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می‌شدند. روحانیون عمدتاً به اختلافات حقوقی و مدنی و قضضات شاهی به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی می‌کردند. عدالت و راستی و اجتناب از دروغ و بیداد به چشم می‌آید. در حکومت هخامنشی قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است. مثلاً هرودت به قانون ایرانی اشاره می‌کند که براساس آن، شاه نباید کسی را به سبب یک‌بار مرتکب جرمی شدن به مرگ محدود نماید. برخی از پادشاهان هخامنشی مانند کمبوجیه و خشایار درباره‌ی قانونی بودن برخی از کارهای خود با قضاوت شاهی مشورت می‌کرده‌اند. در دوره‌ی هخامنشی ترکیبی از قوانین و شیوه‌های دادرسی اقوام ایرانی و نیز اقوام و ملت‌های غیرایرانی تابع امپراتوری هخامنشیان، مبنای قضاوت بوده است. قرن‌ها پیش از هخامنشیان به دستور حمورابی پادشاه بابل، مجموعه‌ای از قوانینی در زمینه‌های گوناگون زندگی اجتماعی تدوین شده بود. پادشاهان هخامنشی ملل تابع خود را در تبعیت از قوانین و آداب و رسوم خود آزاد می‌گذاشتند.

۳- علل و نتایج گسترش تشکیلات اداری (نظام دیوانسالاری) را در زمان ساسانیان توضیح دهید.

« پاسخ »

پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه‌ی نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور، از یک سو سپاهی دائمی و نیرومند تشکیل دادند و از سوی دیگر اقدام به توسعه و تقویت تشکیلات اداری (دیوانسالاری) منسجم و منظمی کردند. در نتیجه این اقدام‌ها، از تعداد حکومت‌های موروثی محلی به طور محسوسی کاسته شد و مناطق مختلف کشور به ویژه نواحی جنوبی، مرکزی و غربی آن، تحت نظارت و سلطه‌ی مستقیم حکومت ساسانی قرار گرفت. تشکیلات اداری یا دیوان سالاری ساسانیان از اداره‌ها یا دیوان‌های مختلفی تشکیل شده بود که در رأس آن‌ها، وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ فرمادار می‌گفتند. وزیر تحت نظارت مستقیم پادشاه کار می‌کرد و مجری فرامین او بود. زمانی که پادشاه در جنگ یا سفر بود، وزیر به عنوان جانشین او کشور را اداره می‌کرد. وزیر هم‌چنین گاهی فرماندهی سپاه را نیز در جنگ به عهده می‌گرفت.

۴- مجلس‌های دوران اشکانیان چه نقشی در اداری امور کشور داشتند و اعضای آن‌ها چه گروه‌هایی بودند؟

« پاسخ »

در دوران اشکانی دو مجلس وجود داشت. در یکی از این مجالس، شاهزادگان، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان بزرگ؛ و در دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور می‌یافتند. اعضای این دو مجلس پادشاه اشکانی را در اداری کشور که کمک می‌کردند و در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.

۵- تفاوت شیوه‌های حکومت هخامنشیان و اشکانیان را به لحاظ تمرکز و یا عدم تمرکز قدرت، به طور مستدل توضیح دهید.

« پاسخ »

داریوش تشکیلات استانی یا ساتراپی و شیوه‌ی اداری آن‌ها را نیز، از نو سامان داد و قواعد تازه‌ای را برای نظارت و تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر ساتراپ‌ها به وجود آورد. به هر حال نظام سیاسی - اداری که داریوش یکم ایجاد کرد، موجب وحدت بیشتر قلمرو هخامنشیان شد و حکومتی متمرکز نیرومند پدید ورد. حکومت اشکانی به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد و اداره برخی از سرزمین‌ها و مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود که تا حدودی در اداره قلمرو خویش استقلال داشتند. آنان دارای سپاهی بودند و حتی به نام خود سگه ضرب می‌کردند. این گروه از پادشاهان و حاکمان محلی برای نشان دادن اطاعت و وفاداری خویش به حکومت اشکانی، علاوه بر پرداخت باج و خراج سالانه، به هنگام جنگ، سپاه خود را در اختیار اشکانیان قرار می‌دادند. شیوه غیرمتمرکز اداره حکومت اشکانیان، شیوه‌ی حکومت ملوک طوایفی نامیده شده است.

۶- نقش داریوش بزرگ را در طراحی و ساماندهی نظام اداری - سیاسی هخامنشیان، ارزیابی و تحلیل کنید.

« پاسخ »

پادشاهان هخامنشی و به ویژه داریوش یکم، ادعا می‌کردند که به خواست اهوره‌مزدا به پادشاهی دست یافته‌اند و به یاری او بر کشور فرمان می‌رانند. این ادعا به نوعی به حکومت آنان جنبه؟؟ می‌داد و مردم را تشویق و ترغیب می‌کرد که از آنان فرمان‌بری کنند. یک گروه مشورتی شامل؟؟ سیاسی، نظامی، اداری و احتمالاً مذهبی و حقوقی در کنار پادشاه حضور داشتند که وی درباره مسائل روز حکومتی به ویژه جنگ و صلح با آنان مشورت می‌کرد. در زمان داریوش اول، حکومت هخامنشین به بیش‌ترین گسترش خود رسید و این پادشاه هوشمند و لایق به عنوان بنیان‌گذار و طراح اصلی نظام سیاسی - اداری حکومت هخامنشیان شناخته می‌شود. نظامی سیاسی - اداری به دو بخش تشکیلات اداری مرکزی و تشکیلات استانی یا ساتراپی تقسیم می‌شد. تشکیلات اداری مرکزی در درون دربار هخامنشی در پایتخت، ساماندهی شده بود و اجزای اصلی آنرا خزانه‌ی شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می‌دادند. دیوان شاهی وظیفه مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی را برعهده داشت.

۷- منابع دستِ اولی را که از آنها برای تدوین و تألیف این درس استفاده شده است، از متن درس استخراج و فهرست کنید.

« پاسخ »

سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی هخامنشی و نیز نوشته‌های مورخان یونانی عهد باستان، حاوی اطلاعات ارزشمندی در خصوص نظام حکومتی و تشکیلات اداری آن دوران هستند.

۸- با راهنمایی دبیر خود، سنگ‌نوشته‌های داریوش یکم را بررسی نمایید و نکته‌های مربوط به عدالت و قضاوت را از آنها استخراج و فهرست کنید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۹- با راهنمایی دبیر خود، سه مورد دیگر از نقش‌برجسته‌های دوران ساسانی با موضوع دریافت تاج و حلقه‌ی شاهی از اهوره‌مزدا را جست‌وجو کنید و تصویر آنها را در کلاس نمایش دهید.

« پاسخ »

۱۰- با توجه به شیوهی حکومت اشکانیان، دلیل بیاورید که چرا تشکیلات اداری (دیوانسالاری) در دوران آنان، به گستردگی تشکیلات اداری دوران هخامنشیان و ساسانیان نبود؟

« پاسخ »

داریوش تشکیلات استانی یا ساتراپی و شیوهی اداری آنها را نیز از نو سامان داد و قواعد تازه‌ای را برای نظارت و تسلط بیش‌تر حکومت مرکزی بر ساتراپ‌ها به وجود آورد. به هر حال نظام سیاسی - اداری که داریوش یکم ایجاد کرد، موجب وحدت بیش‌تر قلمرو هخامنشیان شد و حکومتی متمرکز نیرومند پدید آورد. حکومت اشکانی به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد و اداره برخی از سرزمین‌ها و مناطق کشور به صورت سرپرستی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود که تا حدودی در اداری قلمرو خویش استقلال داشتند. آنان دارای سپاهی بودند و برخی به نام خود سگه ضرب می‌کردند. این گروه از پادشاهان و حاکمان محلی برای نشان دادن اطاعت و وفاداری خویش به حکومت اشکانی، علاوه بر پرداخت باج و خراج سالانه، به هنگام جنگ، سپاه خود را در اختیار اشکانیان قرار می‌دادند. شیوه غیرمتمرکز اداره حکومت اشکانیان، شیوهی حکومت ملوک طوایفی نامیده شده است.

۱۱- با یک‌دیگر هم‌فکری کنید و پاسخ دهید:

الف) چرا در دوران هخامنشیان مأموران اداری بازرسی و نظارت، به عنوان «چشم و گوش شاه» شناخته می‌شدند؟
ب) در زمان کنونی چه نهادها یا وزارت‌خانه‌هایی، تقریباً همان وظایفی را انجام می‌دهند که در آن زمان، مأموران بازرسی انجام می‌دادند؟

« پاسخ »

الف) مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی در پایتخت و شهرهای (ساتراپی‌ها) بر عهده‌ی یکی از خویشاوندان نزدیک شاه و یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او قرار می‌گرفت. مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمانش به عنوان «چشم و گوش شاه» معروف بودند. آنان به طور مستقیم به جاهای مختلف قلمرو سر می‌کشیدند تا اطمینان پیدا کنند که صاحب‌منصبان حکومتی وظایف خود را به درستی انجام می‌دهند و اوضاع کشور به سامان است.
ب) شهرداری - وزارت اطلاعات - راه و شهرسازی - بازرسی و ...

۱۲- الف) درباره‌ی اهداف و انگیزه‌ی شاهان هخامنشی از طرح چنین ادعاهایی در کلاس گفت‌وگو کنید.
ب) تحقیق کنید که قره ایزدمی یا قره کیانی در ایران باستان چه مفهومی داشته و ارتباط آن با ادعای اعطای مقام شاهی از سوی اهوره مزدا به شاهان هخامنشی چه بوده است.

« پاسخ »

الف) پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز
ب) پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۱۳- کدام گزینه در ارتباط با قشرها و طبقات اجتماعی در ایران باستان نادرست است؟

- (۱) در دوره ساسانی، موبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند.
- (۲) تمرکز ثروت و قدرت در نزد عده‌ای خاص، موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن در دوره مادها شد.
- (۳) در دوره‌ای هخامنشیان، به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، قشر جنگجویان نسبت به قشره‌ای دیگر در جایگاه بالاتری قرار گرفت.
- (۴) در عهد اشکانیان، به دلیل توسعه تشکیلات اداری و دیوانی قشر جدیدی به نام دبیران شکل گرفت.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. خاندان ساسانی، با توسعه تشکیلات اداری و دیوانی حکومت مرکزی قدرتمندی را تأسیس کردند. از این رو، قشر جدیدی به نام دبیران به طبقه حاکم افزوده شد.

۱۴- قضاوت رسمی و غیررسمی در ایران باستان به ترتیب برعهده‌ی کدام گروه‌ها بود؟

- (۱) روحانیون زرتشتی و ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل - قضاتی که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می‌شدند.
- (۲) روحانیون زرتشتی، شاهزادگان و دیگر اعضای خاندان شاهی - شاه و یا حاکمان مناطق مختلف
- (۳) شاه و یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او - افرادی از خاندان‌های بزرگ و پیشوایان دینی
- (۴) روحانیون زرتشتی و قضاتی که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می‌شدند - ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. به طور کلی قضاوت به دو شکل غیررسمی و رسمی انجام می‌گرفت. شکل غیررسمی قضاوت را اغلب ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل برعهده داشتند. قضاوت رسمی، بیش‌تر برعهده‌ی روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می‌شدند.

۱۵- کدام مورد از ویژگی‌های تشکیلات سیاسی و حکومتی اشکانیان محسوب می‌شود؟

- (۱) دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری ساسانی داشتند.
- (۲) حکومت اشکانی به شکل متمرکز اداره می‌شد و پادشاه بالاترین مقام سیاسی و نظامی کشور به شمار می‌رفت.
- (۳) در این حکومت، دو مجلس وجود داشت که اعضای آن‌ها در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.
- (۴) پادشاهان اشکانی همانند پادشاهان هخامنشی ادعا می‌کردند که بنا به خواست اهوره‌مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در دوران اشکانی دو مجلس وجود داشت. در یکی از این مجالس، شاهزادگان، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان بزرگ؛ و در دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور می‌یافتند. اعضای این دو مجلس، پادشاه اشکانی را در اداره‌ی کشور کمک می‌کردند و در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند. بقیه‌ی گزینه‌ها مربوط به حکومت ساسانیان است.

۱۶- در کدام کتاب، مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عصر ساسانی به زبان پهلوی گردآوری شده است؟
(۱) دینکرد (۲) شاپورگان (۳) هزار افسان (۴) مادیان هزار دادستان

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عصر ساسانی در کتاب مادیان هزار دادستان به زبان پهلوی گردآوری شده است.

۱۷- «واسترپوشان سالار» چه مقامی بودند؟

- (۱) مسئول جمع‌آوری مالیات از دامداران در دوره ساسانی
- (۲) رئیس روستائیان و کشاورزان در دوره ساسانی
- (۳) رئیس سپاه جاویدان در دوره هخامنشی
- (۴) فرمانده سپاه سواره نظام سنگین اسلحه در دوره اشکانی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. یکی از مقام‌های عالی‌رتبه دربار ساسانی که عنوان «واسترپوشان سالار» داشت، رئیس روستائیان و کشاورزان به شمار می‌رفت.

۱۸- در کدام دوره ایران باستان، نقش روحانیان زرتشتی در امور قضایی افزایش یافت و کدام گروه در دوره ساسانی نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری داشتند؟

- (۱) هخامنشیان - خاندان شاهی
- (۲) اشکانیان - وزیران
- (۳) مادها - نظامیان
- (۴) ساسانی - دبیران

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در دوره ساسانی، تشکیلات قضایی گسترش یافت و نقش روحانیان زرتشتی در امور قضایی بیشتر از گذشته افزایش یافت. دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری ساسانی داشتند و در مرکز آموزشی به نام دبیرستان آموزش می‌دیدند.

۱۹- براساس باورهای کهن ایرانی، کدام ایزد «ایزد پیمان و قانون و پشتیبان نظم اجتماعی» بود؟
(۱) مهر (۲) آناهیتا (۳) اهوره مزدا (۴) بهرام

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. براساس باورهای کهن ایرانی، مهر یا میترا، ایزد پیمان و قانون و پشتیبان نظم اجتماعی بود.

۲۰- شکل غیررسمی قضاوت در ایران باستان برعهده‌ی چه کسانی بود؟

- (۱) ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده‌های و قبایل
- (۲) روحانیون زرتشتی و قضاات شاهی
- (۳) شاهزادگان و دیگر اعضای خاندان شاهی
- (۴) اشراف و فرماندهان عالی‌رتبه‌ی نظامی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در ایران باستان به طور کلی قضاوت به دو شکل غیررسمی و رسمی انجام می‌گرفت. شکل غیررسمی قضاوت را اغلب ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل بر عهده داشتند. قضاوت رسمی، بیش‌تر بر عهده‌ی روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می‌شدند.

۲۱- کدام گزینه، بیانگر موردی از تفاوت کشورداری سلوکیان با حکومت هخامنشی است؟

- (۱) آزادی و مدارای دینی
- (۲) تقسیمات کشوری
- (۳) شیوه‌ی مالیات‌گیری
- (۴) مناصب مهم سیاسی و اداری

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در دوران حکومت سلوکی، قدرت و مناصب مهم سیاسی، اداری و نظامی در اختیار یونانیان بود. سلوکیان بخش عمده‌ای از تشکیلات دیوانی (اداری و مالی) هخامنشیان را به خدمت گرفتند. تقسیمات کشوری همانند روزگار هخامنشی بود و سلوکیان، قلمرو خود را به تعداد زیادی شهری (ساتراپی) تقسیم کردند. آنان در گرفتن مالیات‌ها به روش پیشین عمل کردند. فرمانروایان سلوکی هم‌چنین به سیاست آزادی و مدارای دینی پادشاهان هخامنشی ادامه دادند.

۲۲- دلیل توانمندی سواره نظام اشکانی چه بود؟

- (۱) گماردن افرادی مشخص و معین به این امر
- (۲) پیشینه صحراگردی این قبیله
- (۳) برخورداری از جنگ‌افزارهای سنگین
- (۴) استفاده از فیل در تشکیلات سواره نظام

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. دلیل توانمندی سواره‌نظام اشکانی، پیشینه صحراگردی‌شان بود که به آنان این توانایی را داده بود.

۲۳- نظام حکومتی ملوک‌طوایفی اشکانیان، چگونه نظامی بود و موقعیت حکومت مرکزی در آن چگونه بود؟

- (۱) حکومتی متمرکز و قدرتمند بود که فرمانش در سرتاسر کشور اطاعت می‌شد.
- (۲) نظامی متشکل از حکومت‌های کاملاً مستقل محلی بود که فقط به حکومت مرکزی خراج می‌پرداختند.
- (۳) مجموعه‌ای از حکومت‌های نیمه‌مستقل بود که به حکومت مرکزی خراج و نیروی نظامی می‌دادند.
- (۴) در این نظام، حکومت مرکزی وجود نداشت و حکومت‌های محل در اداره‌ی قلمرو خود اختیار مطلق داشتند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. نظام حکومتی اشکانیان مجموعه‌ای از حکومت‌های نیمه‌مستقل بود که به حکومت‌های مرکزی اشکانی، مالیات و نیروی نظامی می‌دادند. این نوع حکومت را ملوک‌طوایفی خوانده‌اند.

۲۴- در ایران باستان، رسیدگی به جرائم سیاسی و نظامی از وظایف چه کسانی بود؟
 (۱) قضات شاهی (۲) فرماندهان نظامی (۳) حاکمان محلی (۴) روحانیون

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.
 به طور کلی قضاوت به دو شکل غیررسمی و رسمی انجام می گرفت. شکل غیررسمی قضاوت را اغلب ریش سفیدان و بزرگان خانواده ها و قبایل برعهده داشتند. قضاوت رسمی، بیشتر برعهده روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می شدند. روحانیون عمدتاً به اختلافات حقوقی و مدنی و قضاوت شاهی به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی می کردند.

۲۵- دلیل توانمندی سواره نظام اشکانی چه بود و مهم ترین جنگ افزارهای سپاه اشکانی کدام بود؟

- (۱) پیشینه ی صحراگردی آنان - تیر و کمان و نیزه
- (۲) تجهیز سواره نظام سنگین اسلحه به زره و کلاه خود - شمشیر، سپر و زوبین
- (۳) استفاده از فیل در جنگ ها - تیر و کمان و نیزه
- (۴) استفاده از صدای طبل در آغاز حملات سپاه اشکانی - شمشیر، سپر و زوبین

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. دلیل توانمندی سواره نظام اشکانی، پیشینه ی صحراگردی شان بود که به آنان این توانایی را داده بود. مهم ترین جنگ افزارهای سپاه اشکانی، تیر و کمان و نیزه بود.

۲۶- پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه ی نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور، به کدام اقدام دست زدند؟

- (۱) حکومت های موروثی محلی را سرنگون کردند و نیروی ویژه ی ده هزار نفری به نام سپاه جاویدان تشکیل دادند.
- (۲) همانند پادشاهان هخامنشی ادعا کردند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده و حکومت آنان مورد تایید او است.
- (۳) سپاهی دائمی و نیرومند تشکیل دادند و اقدام به توسعه و تقویت دیوان سالاری منسجم و منظمی کردند.
- (۴) مناطق مختلف کشور به ویژه نواحی شمالی، مرکزی و شرقی آنرا تحت نظارت و سلطه ی مستقیم خود قرار دادند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه ی نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور، از یک سو سپاهی دائمی و نیرومند تشکیل دادند و از سوی دیگر اقدام به توسعه و تقویت تشکیلات اداری (دیوان سالاری) منسجم و منظمی کردند.

۲۷- مهم‌ترین منابع دست اول برای اطلاع از نظام حکومتی و تشکیلات اداره دوره‌ی هخامنشی کدام‌اند؟

- ۱) سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی هخامنشی - نوشته‌های مورخان یونانی عهد باستان
- ۲) سالنامه‌های آشوری - نوشته‌های مورخان یونانی عهد باستان
- ۳) سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی هخامنشی - سالنامه‌های آشوری
- ۴) بقایای بناهای تخت جمشید - تورات کتاب دینی یهودیان

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی هخامنشی و نیز نوشته‌های مورخان یونانی عهد باستان، حاوی اطلاعات ارزشمندی در خصوص نظام حکومتی و تشکیلات اداری آن دوران هستند.

۲۸- در تشکیلات مختلف اداری، دبیران مهست در دوره‌ی ساسانی، کدام مقام را داشتند؟

- ۱) صاحب منصبان عالی‌رتبه‌ی تشکیلات اداری بودند.
- ۲) در قدرت و اداره‌ی کشور نقش اساسی ایفا می‌کردند.
- ۳) زمانی که پادشاه در جنگ بود، اداره‌ی کشور را برعهده داشتند.
- ۴) نظارت مستقیم در امور مالیاتی برعهده‌ی آنان بود.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در دوره‌ی ساسانی دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری داشتند. آن‌ها در مرکز آموزش به نام دبیرستان آموزش می‌دیدند. کار اصلی آنان نگارش فرمان‌ها، نامه‌ها و اسناد و ثبت و ضبط آن‌ها بود، ولی کارهای دیگری مانند گردآوری و تألیف خدای‌نامک از وظایف ایشان بود. دبیران در بخش‌های مختلف تشکیلات اداری، قضایی مالیاتی و نظامی کار می‌کردند و به چند زبان و خط آشنا بودند. به رئیس دبیران و کاتبان، ایران دبیر یا دبیران مهست می‌گفتند که از جمله صاحب‌منصبان عالی‌رتبه‌ی تشکیلات اداری ساسانی محسوب می‌شدند.

۲۹- در دوره‌ی کدام سلسله در ایران مدارس به نام ارتشتارستان وجود داشت و افراد ارتش در آن‌جا آموزش می‌دیدند؟

- ۱) اشکانی ۲) هخامنشی ۳) ساسانی ۴) مادی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. با به قدرت رسیدن خاندان ساسانی، سپاه دائمی و مجهزی به وجود آمد، اصلی‌ترین بخش این سپاه را سواره نظام سنگین اسلحه‌ی زره‌پوش تشکیل می‌داد که به آن اسواران گفته می‌شد. نیروی دریایی ساسانی نیز از ابتدای تأسیس این سلسله به وجود آمد. در دوران ساسانی، مدارس به نام ارتشتارستان جود داشت که افراد ارتش در آن‌جا آموزش می‌دیدند «از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان، استفاده از فیل در جنگ‌ها بود.»

۳۰- مهم‌ترین وظیفه دیوان شاهی در دوره هخامنشیان کدام است؟

- (۱) عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی در پایتخت به عهده آن بود.
- (۲) اعمال مسئولان بازرسی و مأموران تحت فرمان پادشاه را مخفیانه نظارت می‌کردند.
- (۳) نگارش و ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد دولتی را برعهده داشت.
- (۴) نظارت بر اعمال ساتراپی‌ها را بر عهده خویشاوندان شاه و یا درباریان مورد اعتماد دربار بود از وظایف آن بود.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دیوان شاهی در تشکیلات اداری دربار هخامنشی، وظیفه مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی را برعهده داشتند.

۳۱- کتاب مادیان هزار دادستان که به زبان پهلوی گردآوری شده، منبع ارزشمندی در کدام مورد می‌باشد؟

- (۱) مطالبی درباره انصاف، عدالت و راستی و اجتناب از دروغگویی می‌باشد.
- (۲) مجموعه‌ای از قوانین و محکمت عصر ساسانی است.
- (۳) به مطالبی درباره قضاوت رسمی به وسیله روحانیون زرتشتی اشاره شده است.
- (۴) این کتاب نشان می‌دهد پادشاهان هخامنشی ملل تابع خود را در تبعیت از قوانین و آداب و رسوم خود آزاد می‌گذاشتند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. درباره قضاوت و دادرسی در دوره ساسانیان اطلاعات و مدارک بیشتری باقی مانده است. مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عصر ساسانی در کتاب «مادیان هزار دادستان» به زبان پهلوی گردآوری شده و منبع ارزشمندی برای حقوق و دادرسی آن دوره محسوب می‌شود. در دوره ساسانی، تشکیلات قضایی گسترش یافت و نقش روحانیون زرتشتی در امور قضایی بیشتر افزایش یافت. گروهی از روحانیون زرتشتی که با قوانین دینی و احکام عرفی آشنایی داشتند، عهده‌دار امور قضاوت بودند.

۳۲- کدام گزینه می‌تواند منبع خوبی برای مطالعه‌ی حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در دوره ساسانی باشد؟

- (۱) الواح گلی و سنگ‌نگاره‌های ساسانی
- (۲) کتاب مادیان هزار دادستان و اوستا
- (۳) نوشته‌های مورخان یونانی به خصوص هرودت
- (۴) خدای نامک‌ها و اسناد دولتی ساسانی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در آثار و متون دینی (اوستا) و حقوقی (مادیان هزار دادستان) مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش‌هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان آن دوران می‌نماید.

- ۳۳- در نظام اداری سیاسی هخامنشیان، «دیوان شاهی» چه وظیفه‌ای داشت و اعضای آن را چه کسانی تشکیل می‌دادند؟
- (۱) بازرسی دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی در پایتخت و ساتراپی‌ها - درباریان مورد اعتماد شاه
 - (۲) خبرگیری و خبررسانی میان پایتخت و دیگر نقاط کشور - مأموران و مقام‌های دولتی
 - (۳) نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی - دبیران و منشیان
 - (۴) اداره‌ی شهربی‌ها و اجرای فرامین شاه در سراسر کشور - نجبای بلند پایه‌ی مادی و پارسی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دیوان شاهی وظیفه‌ی مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی را برعهده داشت. در این دیوان، تعداد زیادی از دبیران و منشیان کار می‌کردند که به زبان‌ها و خط‌های رایج در سرزمین‌های تابعه‌ی هخامنشیان آشنا بودند.

- ۳۴- اساس تشکیلات نظامی اشکانیان چه بود و کدام سیاست جنگی آن‌ها موجب به هم ریختن نظام سپاه دشمن می‌شد؟
- (۱) سواره نظام چابکی که به هنگام سواری، تیراندازی می‌کرد - استفاده از صدای طبل در آغاز حملات
 - (۲) سواره نظام چابکی که به هنگام سواری، تیراندازی می‌کرد - استفاده از قیل در جنگ‌ها
 - (۳) سواره نظام سنگین اسلحه‌ی مجهز به زره و کلاه‌خود - حمله‌ی سریع و جنگ تن‌به‌تن
 - (۴) سواره نظام سنگین اسلحه‌ی مجهز به زره و کلاه‌خود - استفاده از زوبین و تیر و کمان

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اساس تشکیلات نظامی اشکانیان، سواره نظام چابکی بود که در هنگام سواری، تیراندازی می‌کرد و استفاده از صدای طبل در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر دشمن ایجاد می‌کرد و نظم آن‌را به هم می‌ریخت.

- ۳۵- بالاترین مرجع قضایی در دوره‌ی باستان چه کسانی بودند و قوانین در این دوره برگرفته از چه بودند؟
- (۱) روحانیون زرتشتی - خواست و اراده‌ی پادشاه و آموزه‌های زرتشت
 - (۲) روحانیون زرتشتی - آداب و رسوم اقوام و قبایل مختلف ایرانی و آموزه‌های دینی
 - (۳) شاهان - شیوه‌های دادرسی اقوام ایرانی و ملت‌های غیرایرانی تابعه
 - (۴) شاهان، عرف، عادات و اعتقادات قومی ایرانیان و به ویژه اوستا

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در ایران باستان، قوانین بیش‌تر از عرف و عادات و اعتقادات قومی ایرانیان و به ویژه اوستا، کتابی دینی زرتشتیان، گرفته شده بود. در دوران باستان، معمولاً شاه بالاترین مرجع قضایی و قاضی‌القضات به شمار می‌رفت.

۳۶- در دوره‌ی اشکانی چه کسانی در تعیین پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند؟

- (۱) مغان، فرماندهان نظامی، شاهزادگان، بزرگان درباری
- (۲) شاهزادگان، بزرگان درباری، پیشوایان دینی و نمایندگان هفت خاندان بزرگ
- (۳) حاکمان محلی، بزرگان درباری، دبیران و شاهزادگان
- (۴) نمایندگان هفت خاندان بزرگ، پیشوایان دینی، حاکمان محلی و دبیران

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در دوران اشکانی دو مجلس وجود داشت. در یکی از این مجالس، شاهزادگان، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان بزرگ و در دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور می‌یافتند. اعضای این دو مجلس پادشاه اشکانی را در اداره‌ی کشور کمک می‌کردند و در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.

۳۷- از جمله تشکیلاتی که هخامنشیان از نجبای بلندپایه مادی برای اداره‌ی آن استفاده می‌کردند بود؛ این تشکیلات وظیفه‌ی را برعهده داشت.

- (۱) دیوان شاهی - اداره‌ی شهربی‌ها و اجرای فرامین شاه در سراسر کشور
- (۲) دیوان شاهی - نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها و اسناد دولتی
- (۳) شهر بی‌ها - خبرگیری و خبررسانی میان پایتخت و دیگر نقاط کشور
- (۴) شهر بی‌ها - بازرسی دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشکیلات اداری مرکزی در درون دربار هخامنشی در پایتخت ساماندهی شده بود و اجزای اصلی آن را خزانه‌ی شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می‌دادند. هر یک از این اجزا تحت اداره‌ی یکی از نجبای بلندپایه‌ی مادی و یا پارسی قرار داشت. دیوان شاهی وظیفه‌ی مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی را برعهده داشت.

۳۸- ساسانیان با کدام روش توانستند از تعداد حکومت‌های موروثی محلی بکاهند؟

- (۱) ایجاد سپاه دائمی و نیرومند و تقویت تشکیلات اداری منسجم و منظم
- (۲) تجمع قدرت در مرکز و استفاده از اشراف محلی در اداره‌ی حکومت
- (۳) افزایش میزان خراج این حکومت‌ها و محدود کردن اختیارات آنها
- (۴) سرکوب حکومت‌های موروثی محلی و انتقال حکام آنها به مرکز

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه‌ی نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور، از یک سو سپاهی دائمی و نیرومند تشکیل دادند و از سوی دیگر اقدام به توسعه و تقویت تشکیلات اداری (دیوان‌سالاری) منسجم و منظمی کردند. در نتیجه این اقدام‌ها، از تعداد حکومت‌های موروثی محلی کاسته شد.

۳۹- در تقسیمات اداری دوره ساسانی، «کوره» معادل کدام مورد بود؟

- (۱) روستا (۲) شهر (۳) استان (۴) کشور

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می‌راندند، ایرانشهر نامیده می‌شد. قلمرو ایرانشهر به چندین کوره یا استان تقسیم شده بود که اعضای خاندان شاهی، افرادی از خاندان‌ها بزرگ و یا فرماندهان نظامی بر آن‌ها حکومت می‌کردند.

۴۰- پادشاهان هخامنشی، در کدام زمینه‌ها با بزرگان و مشاوران مشورت می‌کردند؟

- (۱) مسائل سیاسی، نظامی، اداری و احتمالاً مذهبی و حقوقی
 (۲) چگونگی اداره کشور و نظارت بر عملکرد صاحب‌منصبان حکومتی
 (۳) مسائل مهم حکومتی به‌ویژه جنگ و صلح
 (۴) تعیین جانشین پادشاه و اصلاح تشکیلات حکومتی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. شاهان هخامنشی، خود را بی‌نیاز از مشورت با بزرگان و مشاوران نمی‌دانستند. از این‌رو، یک گروه مشورتی شامل بلندپایگان سیاسی، نظامی، اداری و احتمالاً مذهبی و حقوقی در کنار پادشاه حضور داشتند که وی درباره مسائل مهم حکومتی به‌ویژه جنگ و صلح با آنان مشورت می‌کرد.

۴۱- هُوخِشتر چه تحولی در سازمان نظامی حکومت ماد پدید آورد؟

- (۱) سپاه خود را به دسته‌های کمان‌داران، نیزه‌داران و سواران تقسیم کرد.
 (۲) از اقوام ایرانی و غیرایرانی تابع حکومت ماد، سپاهی متحد تشکیل داد.
 (۳) نیروی سواره‌نظام چابکی تربیت کرد که در هنگام سواری تیراندازی می‌کردند.
 (۴) با گردآوری جنگاوران قبایل متحد خود، اولین سپاه منسجم مادی را تأسیس کرد.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هُوخِشتر سومین پادشاه ماد، سپاه خود را به دسته‌های کمان‌داران، نیزه‌داران و سواران تقسیم کرد و در کنار آنان دسته‌های پشتیبانی، تدارکات و یگان‌های بارکش قرار داد.

۴۲- از طریق کدام یک از منابع زیر، به شیوه کشورداری هخامنشی پی می‌بریم؟

- (۱) نقاشی‌های روی سفال و سال‌نامه‌های آشوری و بابلی
 (۲) سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی و نوشته‌های مورخان یونانی عهد باستان
 (۳) کتب باقی‌مانده از تاریخ‌نگاران ایرانی پیش و پس از اسلام
 (۴) مکاتبات اداری میان هخامنشیان با مصریان و یونانیان

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی هخامنشی و نیز نوشته‌های مورخان یونانی عهد باستان حاوی اطلاعات ارزشمندی در خصوص نظام حکومتی و تشکیلات اداری آن دوران هستند.

۴۳- اشکانیان در میان دسته‌جات نظامی خود، بیش از همه به کدام گروه اهمیت می‌دادند؟
 (۱) پیاده‌نظام (۲) نیزه‌داران (۳) سواره‌نظام (۴) کمان‌داران

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اشکانیان به نیروی سواره‌نظام اهمیت فراوان می‌دادند و در سپاه اشکانی، نیروی پیاده‌نظام نقش چندانی نداشت.

۴۴- کدام مقام در رأس تشکیلات اداری ساسانیان قرار داشت؟
 (۱) دبیران مهست (۲) بزرگ‌فرمادار (۳) ایران دبیربد (۴) رییس دیوان شاهی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشکیلات اداری یا دیوان‌سالاری ساسانیان از اداره‌ها یا دیوان‌های مختلفی تشکیل شده بود که در رأس آن‌ها وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ‌فرمادار می‌گفتند.

۴۵- کدام قوانین در ایران باستان به سختی و بدون ملاحظه اجرا می‌شد و شکل غیررسمی قضاوت را چه کسانی برعهده داشتند؟

- (۱) نظم عمومی، نافرمانی و خیانت به شاه و کشور - روحانیون زرتشتی
- (۲) جرایم سیاسی، نظامی و دادخواهی به دعوای مردم عادی - ریش سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل
- (۳) نظم عمومی، نافرمانی و خیانت به شاه و کشور - ریش سفیدان و بزرگان خانواده‌ها و قبایل
- (۴) جرایم سیاسی، نظامی، خیانت به شاه کشور - روحانیون زرتشتی و قضات منتصب حاکمان

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. قوانین مربوط به نظم عمومی، نافرمانی و خیانت به شاه و کشور، حتی در مورد شاهزادگان و دیگر اعضای خاندان شاهی خیلی سخت و بدون ملاحظه اجرا می‌شد و قضاوت غیررسمی را اغلب ریش‌سفیدان و بزرگان خانواده و قبایل برعهده داشتند.

۴۶- مجموعه‌ی قوانین و محاکمات که در کتاب «مادیان هزار دستان» به زبان پهلوی گردآوری شده مربوط به کدام دوره‌ی سلسله‌ی باستانی ایران است؟

- (۱) ساسانی (۲) اشکانی (۳) هخامنشی (۴) مادی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تشکیلات اداری یا دیوان‌سالاری ساسانیان از اداره‌ها یا دیوان‌های مختلفی تشکیل شده بود که در رأس آن‌ها وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ‌فرماندار می‌گفتند. درباره‌ی قضاوت و دادرسی در دوره‌ی ساسانیان اطلاعات و مدارک بیش‌تری باقی مانده است. مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عصر ساسانی در کتاب «مادیان هزاردستان» به زبان پهلوی گردآوری شده و منبع ارزشمندی برای حقوق و دادرسی آن دوره محسوب می‌شود. در این دوره نقش روحانیون زردشتی، در امور قضایی دوره‌ی ساسانی بیش‌تر از گذشته افزایش یافت.

۴۷- خاندان اشکانی به اتکای به قدرت رسیدند.

- (۱) سواره‌نظام سنگین اسلحه زره‌پوش
(۳) گردآوری جنگاوران قبایل متحد
(۲) جنگاوران قبایل صحراگرد شرق ایران
(۴) واحدهای مختلف پیاده نظام

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۴۸- کدام یک از موارد زیر، معنای واژه «ایران‌شهر» در ایران پیش از اسلام را به درستی بیان می‌کند؟

- (۱) قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می‌راندند.
(۲) تمام شهرهایی که در محدوده ایران قرار داشتند.
(۳) شهر تیسفون، پایتخت اشکانیان و ساسانیان بود.
(۴) تخت‌جمشید، پایتخت اداری حکومت هخامنشی بود.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می‌راندند، ایران‌شهر نامیده می‌شد. قلمرو ایران‌شهر به چندین کوره یا استان تقسیم شده بود که اعضای خاندان شاهی، افرادی از خاندان‌های بزرگ و یا فرماندهان نظامی بر آن‌ها حکومت می‌کردند.

۴۹- کدام یک از پادشاهان ایران باستان، سپاه خود را به دسته‌های کمان‌داران، نیزه‌داران و سواران تقسیم کرده بود؟

- (۱) داریوش یکم
(۲) خسرو پرویز
(۳) کورش
(۴) هُوخشتر

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هُوخشتر سومین پادشاه ماد، سپاه خود را به دسته‌های کمان‌داران، نیزه‌داران و سواران تقسیم کرده بود.

۵۰- با توجه به خاندان‌های بزرگ عصر اشکانی که در حکومت سهیم بودند، محل حکومت خاندان‌های معروف «کارن» و

«سورن» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) ری - نهاوند
(۲) نهاوند - سیستان
(۳) فارس - ری
(۴) مرو - فارس

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. محل سکونت معروف‌ترین خاندان‌های بزرگ عصر اشکانی:

کارن یا قارن ← نهاوند

سورن ← سیستان

مهران ← ری

۵۱- شیوه ارائه شده کورش هخامنش برای اداره کشور چه بود؟

- (۱) به تقلید از شاهان پیشین و معاصر خود حکومت را اداره می کرد.
- (۲) یک گروه مشورتی شامل بلندپایگان سیاسی و اداری و مذهبی داشت.
- (۳) مبتنی بر احترام به دین، مردم و مشارکت مردم در کار حکومت بود.
- (۴) برای اداره قلمرو پهناور خود، نظام منظم و کارآمدی پدید آورد.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. کورش شیوه جدیدی از فرمانروایی خردمندانه را که مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین های فتح شده و مشارکت آنان در حکومت بود، ارائه نمود.

۵۲- شکل غیر رسمی قضاوت در ایران باستان را چه افرادی بر عهده داشتند؟

- (۱) ریش سفیدان و بزرگان خانواده ها و قبایل
- (۲) روحانیون زرتشتی و قضاوت شاهی
- (۳) شاهزادگان و دیگر اعضای خاندان شاهی
- (۴) اشراف و فرماندهان عالی رتبه نظامی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در ایران باستان به طور کلی قضاوت به دو شکل غیر رسمی و رسمی انجام می گرفت. شکل غیر رسمی قضاوت را اغلب ریش سفیدان و بزرگان خانواده ها و قبایل برعهده داشتند. قضاوت رسمی، بیشتر بر عهده روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می شدند.

۵۳- «چشم و گوش شاه» در زمان هخامنشیان چه وظیفه ای داشتند؟

- (۱) ثبت و نگارش نامه ها، اسناد و نوشته های دولتی
- (۲) اداره ساتراپ ها از طرف دولت مرکزی
- (۳) بازرسی و نظارت بر عملکرد مأموران دولتی
- (۴) اداره کردن خزانه، انبار و دیوان شاهی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در زمان هخامنشیان، مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام ها و مأموران دولتی در پایتخت و شهری ها (ساتراپی ها) بر عهده یکی از خویشاوندان نزدیک شاه و یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او قرار می گرفت. مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمانش، به عنوان «چشم و گوش شاه» معروف بودند.

۵۴- چگونه خاندان اشکانی در ایران به قدرت رسیدند؟

- (۱) به اتکای جنگاوران قبایل صحراگرد شرق ایران
- (۲) به اتکای حاکمان محلی غرب ایران
- (۳) با حمایت موبدان زردشتی
- (۴) با حمایت سرداران سپاه ماد

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. خاندان اشکانی به اتکای جنگاوران قبایل صحراگرد شرق ایران به قدرت رسیدند.

- ۵۵- کدام مقام، در رأس تشکیلات اداری یا دیوان‌سالاری ساسانیان قرار داشت؟
(۱) دبیران مهست (۲) بزرگ‌فرمادار (۳) موبدان موبد (۴) رییس دیوان شاهی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشکیلات اداری یا دیوان‌سالاری ساسانیان از اداره‌ها یا دیوان‌های مختلفی تشکیل شده بود که در رأس آنها، وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ‌فرمادار می‌گفتند.

- ۵۶- وظیفه دیوان شاهی در زمان داریوش چه بود؟

- (۱) حفظ تشکیلات اداری مرکزی در درون دربار هخامنشی
(۲) مشارکت اقوام و ملت‌های تابعه در اداره کشور ایران
(۳) نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی
(۴) بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌های دولتی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دیوان شاهی، وظیفه مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها، اسناد و نوشته‌های دولتی را بر عهده داشت.

- ۵۷- سواره‌نظام سنگین اسلحه زره‌پوش، که اصلی‌ترین بخش سپاه دائمی ساسانیان را تشکیل می‌داد، چه نامیده می‌شد؟
(۱) سپاه جاویدان (۲) ارتشتاران (۳) کمان‌داران (۴) آسواران

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. با به قدرت رسیدن خاندان ساسانی، سپاه دائمی و مجهزی به‌وجود آمد. اصلی‌ترین بخش این سپاه را سواره‌نظام سنگین اسلحه زره‌پوش تشکیل می‌داد که به آن آسواران گفته می‌شد.

- ۵۸- چرا رانه تصویر روشن و کامل از نحوه اداره کشور و تشکیلات اداری در دوران مادها بسیار دشوار است؟
(۱) به دلیل کمبود آثار باستانی در این دوره
(۲) مخالفت فرماندهان نظامی با تشکیلات اداری
(۳) به دلیل داشتن تشکیلات اداری محدود و کوچک
(۴) به دلیل کمبود اسناد و شواهد مکتوب

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ارائه تصویر روشن و کامل از نحوه اداره کشور و تشکیلات اداری در دوران مادها به دلیل کمبود اسناد و شواهد مکتوب، بسیار دشوار است.

۵۹- سلاح اصلی جنگ‌ها در سپاه سواره نظام هخامنشیان چه بود و تأسیس نیروی دریایی از ابتکارات کدام پادشاه ایران باستان است؟

- (۱) نیزه - هووخشتر
(۲) تیر و کمان - داریوش یکم
(۳) نیزه - داریوش یکم
(۴) تیر و کمان - هووخشتر

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. سواره نظام در سپاه پارسیان نقش مهمی در جنگ‌ها داشتند و سلاح اصلی آن‌ها نیزه بود. یکی دیگر از اقدام‌های بزرگ داریوش یکم تأسیس نیروی دریایی بود.

۶۰- استفاده از فیل در جنگ از ابتکار کدام دولت بود و در دوران باستان رسیدگی به جرایم سیاسی و نظامی برعهده‌ی چه کسانی بود؟

- (۱) اشکانیان - روحانیون زرتشتی
(۲) ساسانیان - روحانیون زرتشتی
(۳) ساسانیان - قضات شاهی
(۴) اشکانیان - قضات شاهی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان استفاده از فیل در جنگ‌ها بود. در دوران باستان قضات شاهی به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی می‌کردند.